

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**ВИСНОВОК
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за зверненням Верховної Ради України
про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення
змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих
посадових осіб вимогам статей 157 і 158 Конституції України
(справа про внесення змін до статей 80, 105
Основного Закону України)

м. Київ
27 серпня 2012 року
№ 2-в/2012

Справа № 1-25/2012

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича — головуючого, доповідача,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,

Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Винокурова Сергія Маркіяновича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Маркуш Марії Андріївни,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Пасенюка Олександра Михайловича,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Стрижача Андрія Андрійовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб (реєстр. № 3251) вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Приводом для розгляду справи відповідно до статті 159 Конституції України стало надходження до Конституційного Суду України законопроекту згідно з Постановою Верховної Ради України «Про направлення до Конституційного Суду України законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб» від 5 липня 2012 року № 5056–VI для надання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Підставою для розгляду справи є необхідність надання Конституційним Судом України висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Заслухавши суддю-доповідача Головіна А. С. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

установив:

1. Верховна Рада України згідно з Постановою «Про направлення до Конституційного Суду України законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб» від 5 липня 2012 року № 5056–VI (Голос України, 2012 р., 4 серпня) звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням дати висновок щодо відповідності доопрацьованого законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб (реєстр. № 3251) (далі — Законопроект) вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Законопроектом пропонується внести зміни до статей 80, 105 Конституції України, а саме:

«1. Внести до Конституції України (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141) такі зміни:

1) у статті 80:

частину першу виключити;

частину третю викласти у такій редакції:

«Народний депутат України не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього»;

2) у частині третій статті 105 слова «якщо тільки Президент України не був усунений з поста в порядку імпичменту» виключити.

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування».

2. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 85 Основного Закону України до повноважень Верховної Ради України належить внесення змін до Конституції України в межах і порядку, передбачених розділом XIII Конституції України.

Згідно зі статтею 159 Основного Закону України законопроект про внесення змін до Конституції України розглядається Верховною Радою України за наявності висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Перевіряючи Законопроект на предмет його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України, Конституційний Суд України виходить з такого.

2.1. За статтею 158 Основного Закону України законопроект про внесення змін до Конституції України, який розглядався Верховною Радою України, і закон не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту (частина перша); Верховна Рада України протягом строку своїх повноважень не може двічі змінювати одні й ті самі положення Конституції України (частина друга).

Зазначений Законопроект про внесення змін до статей 80, 105 Конституції України Верховна Рада України шостого скликання протягом року не розглядала та протягом строку своїх повноважень не змінювала вказані положення Конституції України.

Отже, Законопроект відповідає вимогам статті 158 Конституції України.

2.2. Відповідно до частини другої статті 157 Основного Закону України Конституція України не може бути змінена в умовах воєнного або надзвичайного стану.

На момент надання Конституційним Судом України висновку в Україні не введено воєнного або надзвичайного стану, тому у цій частині Законопроект є таким, що не суперечить вимогам частини другої статті 157 Основного Закону України.

3. Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України (частина перша статті 157 Основного Закону України).

Законопроектом пропонується виключити з чинної редакції Конституції України частину першу статті 80, згідно з якою «народним депутатам України гаран-

тується депутатська недоторканність», а частину третю цієї статті викласти у новій редакції, відповідно до якої «народний депутат України не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього».

Конституційний Суд України досліджував законопроекти про внесення змін до частин першої, третьої статті 80 Основного Закону України та надавав висновки, що запропоновані зміни не суперечать вимогам частини першої статті 157 Конституції України (висновки Конституційного Суду України від 5 грудня 2000 року № 3-в/2000, від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, від 10 липня 2012 року № 1-в/2012).

Питання щодо відповідності вимогам статей 157 і 158 Основного Закону України законопроекту про внесення змін до статті 105 Конституції України також були предметом розгляду Конституційного Суду України.

У Висновку від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010 Конституційний Суд України констатував, що зміни у частині третій статті 105 Конституції України, а саме виключення слів «якщо тільки Президент України не був усунений з поста в порядку імпичменту», не спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України і відповідають вимогам частини першої статті 157 Конституції України (абзаци другий, третій підпункту 4.6 пункту 4 мотивувальної частини).

За результатами розгляду законопроектів, якими пропонувалося внесення змін до статей 80, 105 Конституції України та щодо відповідності яких вимогам статей 157 і 158 Конституції України Конституційний Суд України надавав висновки, Верховна Рада України законів не приймала.

На час розгляду Законопроекту підстав для зміни Конституційним Судом України правових позицій із зазначених питань немає.

Виходячи з викладеного та керуючись статтями 147, 157, 158, 159 Конституції України, статтями 51, 57, 66, 67, 69 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

дійшов висновку:

1. Визнати таким, що відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України, законопроект про внесення змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб (реєстр. № 3251), яким пропонується:

«1. Внести до Конституції України (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141) такі зміни:

1) у статті 80:

частину першу виключити;

частину третю викласти у такій редакції:

«Народний депутат України не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього»;

2) у частині третій статті 105 слова «якщо тільки Президент України не був усунений з поста в порядку імпичменту» виключити.

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування».

2. Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб (реєстр. № 3251) вимогам статей 157 і 158 Конституції України є обов'язковим до виконання, остаточним і не може бути оскаржений.

Висновок Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

● *Summary to the Opinion of the Constitutional Court of Ukraine No. 2-v/2012 dated August 27, 2012 in the case upon the appeal of the Verkhovna Rada of Ukraine on providing opinion regarding conformity of a draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine on guaranteeing immunities to certain officials to the requirements of Articles 157 and 158 of the Constitution of Ukraine (case on introducing amendments to Articles 80, 105 of the Constitution of Ukraine)*

According to the Resolution «On forwarding the draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine on guaranteeing immunities to certain officials» No. 5056-VI dated June 5, 2012 to the Constitutional Court of Ukraine the Verkhovna Rada of Ukraine submitted an appeal to the Constitutional Court of Ukraine on providing opinion regarding conformity of a revised draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine on guaranteeing immunities to certain officials, registr. No. 3251 (hereinafter referred to as «the Draft law») to requirements of Articles 157 and 158 of the Constitution of Ukraine.

Pursuant to Article 158 of the Fundamental Law of Ukraine the draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine, considered by the Verkhovna Rada of Ukraine and not adopted, may be submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine no sooner than one year from the day of the adoption of the decision on this draft law (Article 158.1); within the term of its authority, the Verkhovna Rada of Ukraine shall not amend twice the same provisions of the Constitution (Article 158.2).

The abovementioned Draft law on introducing amendments to Articles 80, 105 of the Constitution of Ukraine has not been considered by the Verkhovna Rada of Ukraine of the sixth convocation during last year and the abovementioned provisions of the Constitution of Ukraine have not been amended since its adoption.

Thus, the Draft law conforms to the requirements of Article 158 of the Constitution of Ukraine.

According to Article 157.2 the Constitution of Ukraine shall not be amended in conditions of martial law or a state of emergency.

At the moment of provision of the opinion by the Constitutional Court of Ukraine there is no martial law or a state of emergency in Ukraine, thus in this part the Draft-law does not contravene the requirements of Article 157.2 of the Constitution of Ukraine.

The Constitution of Ukraine shall not be amended if the amendments foresee the abolition or restriction of human and citizens' rights and freedoms, or if they are oriented towards the liquidation of the independence or violation of the territorial indivisibility of Ukraine (Article 157.2).

The Draft law proposes to exclude Article 80.1 from the current wording of the Constitution of Ukraine, according to which «People's Deputies of Ukraine are guaranteed parliamentary immunity». The abovementioned Draft law also proposes to state Article 80.3 in following wording: «People's Deputies of Ukraine shall not be held criminally liable, detained or arrested without the consent of the Verkhovna Rada of Ukraine until a verdict of guilty is rendered by a court against them».

The Constitutional Court of Ukraine examined the draft laws on introducing amendments to Articles 80.1, 80.3 of the Fundamental Law of Ukraine and provided its Opinions, in which the Constitutional Court of Ukraine held that the proposed amendments did not contravene the requirements of Article 157.1 of the Constitution of Ukraine (Opinions of the Constitutional Court of Ukraine No. 3-v/2000 dated December 5, 2000; No. 1-v/2010 dated April 1, 2010; No. 1-v/2012 dated July 10, 2012).

Compliance of the draft law on introducing amendments to Article 105 of the Constitution of Ukraine with the requirements of Articles 157 and 158 of the Constitution of Ukraine has also been the subject of consideration of the Constitutional Court of Ukraine.

In its Opinion No. 1-v/2010 dated April 1, 2010 the Constitutional Court of Ukraine stated that alternations to Article 105.3, in particular, to exclude words «unless the President of Ukraine has been removed from office by the procedure of impeachment», were not oriented towards liquidation of independence or violation of the territorial indivisibility of Ukraine and did not contravene Article 157.1 of the Constitution (paragraphs 2, 3 of item 4.6 of the motivation part).

Thus, the Constitutional Court of Ukraine held:

1. To recognise as conforming with Articles 157 and 158 of the Constitution of Ukraine the draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine on guaranteeing immunities to certain officials (Registry No. 3251) which envisages the following:

«1. To introduce amendments to the Constitution of Ukraine, as follows:

1) to exclude Article 80.1, and

to state Article 80.3 in the following wording:

«People's Deputies of Ukraine shall not be held criminally liable, detained or arrested without the consent of the Verkhovna Rada of Ukraine until a verdict of guilty is rendered by a court against them».

2) to exclude words «unless the President of Ukraine has been removed from office by the procedure of impeachment» in Article 105.

2. This law enters into force from the day of its publication».